

8 . ENTREVISTA

GUSTAU NERÍN Antropòleg i africanista

“Les ONG són cosa del passat”

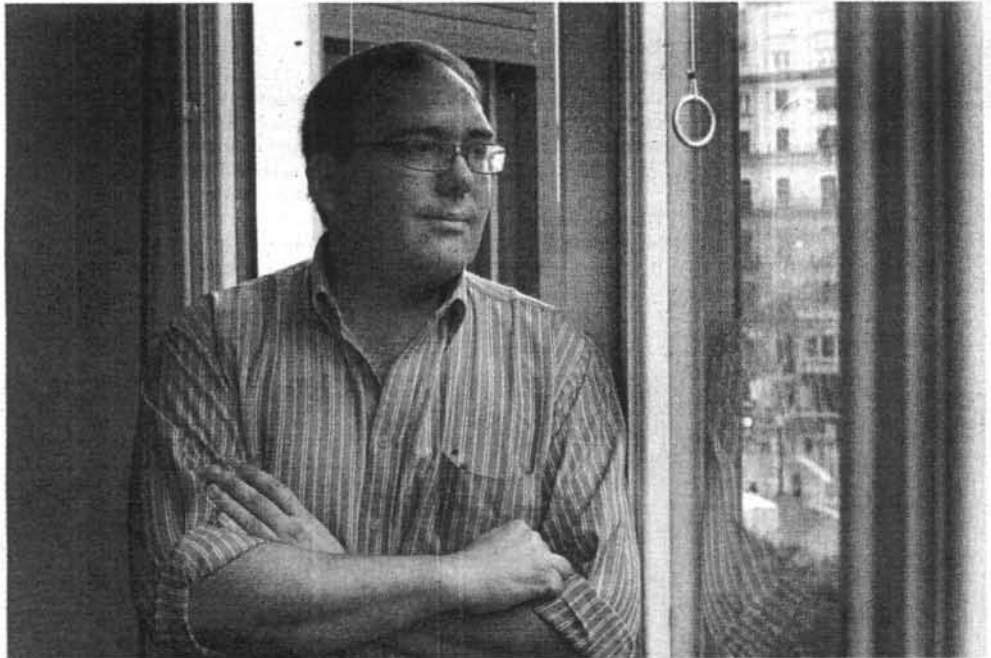
JACINTO ANTÓN

Gustau Nerín (Barcelona, 1968) torna d'una de les llargues estades que fa habitualment a Guinea Equatorial, el seu país d'adopció, amb un altre llibre sota el braç. I no un de qualsevol: un mastegot contra les ONG i la col·laboració en la línia de flotació de la bona consciència occidental. *Blanc bo busca negre pobre* (La Campana, 2011) és un llibre decididament polèmic i destinat a aixecar polseguera. Nerín, un dels nostres millors africanistes, no deixa canya dreta en una crítica demolidora contra l'acció humanitària i la cooperació europees a l'Àfrica.

“Fa temps que pensava per què els que viatgem per l'Àfrica no ens posicionem sobre un fet que és un secret de domini públic: la cooperació s'ha sobrevalorat i, en molts indrets del continent, la presència de les ONG no només no alleuja els problemes, sinó que els agreuja; per tot arreu es veuen projectes abandonats o que no han funcionat mai”. Nerín pren una cervesa i parla suaument mentre llança andanada rere andanada. Tothom rep: Oxfam, Intervida, Metges sense Fronteres, Aldeas Infantiles SOS, Save the Children, Mendiluce, les caravanes solidàries... “Les ONG han omplert l'Àfrica de vividors —es parla de *coopulació*—, de plans d'ajuda estructural que en realitat causen catàstrofes, de gent que es ven per aconseguir un tot terreny, de cooperació que oculta la imposició de determinades polítiques”.

Nerín considera que la cooperació serveix de manera prioritària com a afirmació col·lectiva del primer món, “si pots donar és que tu estàs bé, que tens poder, i que ets collonut”. Crítica que les ONG reforcen “la imatge estereotipada d'una Àfrica passiva”. I opina que el problema d'arrel és que des d'Europa es cregui que “es pot ensenyar als africans com es poden desenvolupar”.

“Sóc conscient que el meu llibre no caurà gens bé a alguns. Espero que també hi hagi gent

Gustau Nerín, autor de *Blanc bo busca negre pobre*, retratat dimecres a Barcelona. / TEJEDERAS

Enamorat de Guinea

Antropòleg i africanista, Gustau Nerín és autor de llibres d'història com *El imperio que nunca existió* o el recent *La última selva de España*, i d'obres més inclassificables com l'assaig *L'antropòleg a l'olla* sobre la gastronomia a Guinea, que, subratlla, no el va fer tastar la carn humana ni ingerir

iboga, l'al·lucinogen base del culte sincrètic del bwiti.

Enamorat de Guinea, on passa temporades llargues donant classes a Bata, diu que, si trobés una feina fixa i el deixessin, hi viuria. La seva parella és una dona fang amb qui té un fill de quatre mesos, Guillem Esono.

que el miri com una cosa edificant”. Nerín està convençut que el món de les ONG “ja ha passat el seu zenit, ja no són indiscutibles, la gent ja no hi creu tant”. “Va ser un fenomen que aquí va arribar molt tard, el boom va ser als anys noranta, quan ja feia 30 anys que hi treballaven. El procés a Espanya també va ser més ràpid; en poc temps, s'ha passat d'una gran ingenuïtat a posar-les en dubte. I no han aconseguit arrelar-hi tant. Poca gent hi col·labora: un 11% de manera regular en comparació amb el

56% a Gran Bretanya. A moltes els calen grans aportacions públiques que les desvirtuen, algunes de fins al 95%”.

L'africanista sentència que les ONG “encara tardaran a desaparèixer, però com a referents del desenvolupament no duraran, són cosa del passat”.

Es té aquesta visió negativa, anti ONG, a l'Àfrica? “De manera incipient, hi ha un gran canvi, massa projectes fallits”. I què passa amb l'Àfrica, que no acaba d'aixecar el vol? “És un problema combinat, té

una herència molt incòmoda, i és víctima de les polítiques nord-sud, però és veritat que ells, els africans, no s'han sabut organitzar i plantar cara. En fi, nosaltres no podem ser molt crítics, venim d'una dictadura de quaranta anys. El problema del desenvolupament és propi. Ningú no et pot fer desenvolupar, o ho fas tot sol o els altres no creen res de sòlid”.

Li demano a Nerín sobre l'eco que ha tingut a Guinea la mort del naturalista Jordi Sabater Pi. Diu que cap. “No n'ha quedat memòria”, es dol. Parlem de *Floquet de neu*. “Ell sí, és un referent, tots els guineans saben la història d'un goril·la blanc que es van endur els catalans per fer diners”. Quan li dic que Jordi Portabella, el líder municipal d'ERC aleshores al capdavant del zoo, pretenia llançar les cendres del goril·la des d'un helicòpter sobre la selva guineana, mou el cap de manera desaprovadora. “Hi hauria hagut un bon embolic. L'haurien acusat de bruixeria. Els guineans són molt sensibles a aquestes coses...”